IAS WITH DR RAVI
AIM. PREPARE. ACHIEVE

1,000 Topics in 100 Days

Day 11 MCQ Practice

Telugu edition

Topics 101-110

20	20
Practice questions	Explained answers

How to use this booklet

Read the study notes for this day before beginning.

Complete all 20 questions before opening the answer key.

Review the explanation for every answer, including your correct answers.

Practice: original study-pack pages 63-71

Answer key and explanations: original study-pack pages 72-79

The original content, layout and printed page references are preserved.

భాగం 2 · సాధన

సాధన కోసం 20 ప్రశ్నలు

ప్రతి ప్రశ్నకు ఒక జవాబు ఎంచుకోండి. 20వ ప్రశ్న తర్వాత జవాబులు, వివరణలు ఉన్నాయి.

టాపిక్ 101 · మొఘల్ పరిపాలన: మన్సబ్‌దారీ, భూమి శిస్తు

ప్రశ్న 1. జాబితా Iని (మొఘల్ కేంద్ర ప్రభుత్వంలోని అధికారి) జాబితా IIతో (అతని బాధ్యత) జతపరచండి:

జాబితా I (మొఘల్ కేంద్ర ప్రభుత్వంలోని అధికారి)	జాబితా II (అతని బాధ్యత)
A. మీర్ సామాన్	1. పండితులకు, మత పెద్దలకు ఇచ్చే దానాలు (మదద్-ఇ-మాష్), దానధర్మాలు
B. మీర్ బక్షీ	2. మన్సబ్‌ల కోసం వచ్చిన అభ్యర్థులను ప్రవేశపెట్టడం, వార్తా లేఖకుల నివేదికలను అందుకోవడం
C. సద్ర్-ఉస్-సుదూర్	3. ప్రజల నైతిక ప్రవర్తనను కాపలా కాయడం, సంతల నియమాలు పాటించేలా చూడడం
D. ముహతసిబ్	4. రాజ కుటుంబ వ్యవహారాలు, సామగ్రి గిడ్డంగులు, రాజ కార్ఖానాలు (karkhanas)

(1) A-2, B-4, C-1, D-3

(2) A-4, B-2, C-3, D-1

(3) A-4, B-2, C-1, D-3

(4) A-2, B-4, C-3, D-1

టాపిక్ 101 · మొఘల్ పరిపాలన: మన్సబ్‌దారీ, భూమి శిస్తు

ప్రశ్న 2. మొఘలుల మన్సబ్‌దారీ, జాగీర్ విధానం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. జాత్ హోదా 1,000 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ ఉన్న మన్సబ్‌దార్లను ప్రభువులుగా (ఉమారా) లెక్కించారు.
2. మన్సబ్‌దార్లలో ఎక్కువ మందికి జీతం నగదుగా (నఖ్దీ) అందింది; కొద్దిమందికి మాత్రమే జాగీర్‌ల ద్వారా జీతం అందింది.
3. ఖాలిసా భూమి రెవెన్యూ ఏ జాగీర్‌దార్‌కూ వెళ్లకుండా నేరుగా చక్రవర్తి ఖజానాకు వెళ్లేది.
4. జాగీర్ పొందినవాడు తనకు కేటాయించిన భూమికి యజమాని అయ్యేవాడు.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 3 మాత్రమే

(2) 3 మాత్రమే

(3) 1, 2, 4

(4) 2, 4 మాత్రమే

టాపిక్ 102 · చంద్రగుప్త మౌర్యుడు, బిందుసారుడు

ప్రశ్న 3. జాబితా Iని (సాహిత్య ఆధారం) జాబితా IIతో (అది ఏం చెబుతుంది లేదా మనకు ఎలా అందింది) జతపరచండి:

జాబితా I (సాహిత్య ఆధారం)	జాబితా II (అది ఏం చెబుతుంది లేదా మనకు ఎలా అందింది)
A. మహావంశం	1. చంద్రగుప్తుడిని ఇది మోరియులు అనే ఉన్నత వంశంలో పుట్టిన యువకుడిగా పేర్కొంటుంది
B. పరిశిష్టపర్వం	2. నగర కమిషనర్లు ఐదుగురు చొప్పున ఆరు బృందాలుగా పనిచేసేవారని ఇది చెబుతుంది
C. ఇండికా	3. ఇది పోయిందని చాలా కాలం అనుకున్నారు; ఇరవయ్యో శతాబ్దం మొదట్లో మైసూరులోని ఒక తాళపత్ర ప్రతిని గుర్తించి దీన్ని ప్రచురించారు
D. అర్థశాస్త్రం	4. చంద్రగుప్తుడి తల్లి నెమళ్లను మచ్చిక చేసేవారి గ్రామానికి పెద్ద అయిన వ్యక్తి కూతురు అని ఇది చెబుతుంది

(1) A-1, B-4, C-2, D-3

(2) A-4, B-1, C-2, D-3

(3) A-1, B-4, C-3, D-2

(4) A-4, B-1, C-3, D-2

టాపిక్ 102 · చంద్రగుప్త మౌర్యుడు, బిందుసారుడు

ప్రశ్న 4. తొలి మౌర్య రాజుల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. సెల్యూకస్ వంశ రాజు ఆంటియోకస్ I పంపిన రాయబారిగా డెయిమాకస్ బిందుసారుడి ఆస్థానానికి వచ్చాడు.
2. గ్రీకు కథనాల్లో అమిత్రోకేటిస్ అనే పేరు చంద్రగుప్త మౌర్యుడిని సూచిస్తుంది.
3. రుద్రదాముడి జునాగఢ్ శిలా శాసనం చంద్రగుప్త మౌర్యుడి ప్రావిన్సు గవర్నర్‌గా పుష్యగుప్తుడి పేరును పేర్కొంటుంది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 2 మాత్రమే

(2) 2, 3 మాత్రమే

(3) 3 మాత్రమే

(4) 1, 3 మాత్రమే

టాపిక్ 103 · జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్, మానవ హక్కుల పరిరక్షణ చట్టం

ప్రశ్న 5. 2019 వరకు జరిగిన సవరణలతో కూడిన మానవ హక్కుల పరిరక్షణ చట్టం, 1993 ప్రకారం, జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్ సభ్యుడిని ఎలా నియమిస్తారు, రుజువైన దుష్ప్రవర్తన కారణంగా ఎలా తొలగించవచ్చు అనే విషయాన్ని కింది వాటిలో ఏది సరిగ్గా చెబుతుంది?

(1) భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి సభ్యుడిగా ఉన్న కమిటీ సిఫార్సు మీద రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు; రాష్ట్రపతి పంపిన రిఫరెన్స్‌పై సుప్రీంకోర్టు విచారణ జరిపి తొలగించాలని నివేదిక ఇచ్చాక, రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వుతో తొలగిస్తారు

(2) రాజ్యసభ డిప్యూటీ ఛైర్మన్ సభ్యుడిగా ఉన్న కమిటీ సిఫార్సు మీద రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు; రాష్ట్రపతి పంపిన రిఫరెన్స్‌పై సుప్రీంకోర్టు విచారణ జరిపి తొలగించాలని నివేదిక ఇచ్చాక, రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వుతో తొలగిస్తారు

(3) రాజ్యసభ డిప్యూటీ ఛైర్మన్ సభ్యుడిగా ఉన్న కమిటీ సిఫార్సు మీద రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు; పార్లమెంటులోని ప్రతి సభ ప్రత్యేక మెజారిటీతో ఆమోదించిన తొలగింపు విజ్ఞప్తిని (address) సమర్పించాక, రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వుతో తొలగిస్తారు

(4) భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి సభ్యుడిగా ఉన్న కమిటీ సిఫార్సు మీద రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు; పార్లమెంటులోని ప్రతి సభ ప్రత్యేక మెజారిటీతో ఆమోదించిన తొలగింపు విజ్ఞప్తిని (address) సమర్పించాక, రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వుతో తొలగిస్తారు

టాపిక్ 103 · జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్, మానవ హక్కుల పరిరక్షణ చట్టం

ప్రశ్న 6. మానవ హక్కుల పరిరక్షణ చట్టం, 1993 కింద జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్ గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. దర్యాప్తు కోసం కమిషన్ కేంద్ర ప్రభుత్వానికి గానీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి గానీ చెందిన అధికారి సేవలను లేదా దర్యాప్తు సంస్థ సేవలను వాడుకోవచ్చు; దీనికి ఆ ప్రభుత్వ సమ్మతి ఉండాలి.
2. కోర్టులో పెండింగ్‌లో ఉన్న ఒక కేసులో మానవ హక్కుల ఉల్లంఘన ఆరోపణ ఉంటే, ఆ కోర్టు అనుమతితో కమిషన్ ఆ కేసులో జోక్యం చేసుకోవచ్చు.
3. ఫిర్యాదులపై విచారణ జరిపేటప్పుడు, సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ కింద దావాను విచారించే సివిల్ కోర్టుకు ఉండే అధికారాలు కమిషన్‌కు ఉంటాయి; సాక్షులను పిలిపించి ప్రమాణం చేయించి ప్రశ్నించడం అలాంటి ఒక అధికారం.
4. సాయుధ దళాల సభ్యులపై వచ్చిన ఫిర్యాదు విషయంలో, కమిషన్ సిఫార్సులపై తీసుకున్న చర్యను కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక నెలలోపు కమిషన్‌కు తెలియజేయాలి.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 4 మాత్రమే

(2) 2, 3 మాత్రమే

(3) 1, 2, 3 మాత్రమే

(4) 1, 3, 4 మాత్రమే

టాపిక్ 104 · రాజ్యాంగ సవరణ విధానం: అధికరణ 368

ప్రశ్న 7. జాబితా Iని (పార్లమెంటు చేయాలనుకునే ఒక మార్పు) జాబితా IIతో (ఆ మార్పు కోసం రాజ్యాంగం కోరేది) జతపరచండి:

జాబితా I	**జాబితా II**
A. ఒక రాష్ట్ర శాసన మండలిని రద్దు చేయడం	1. ప్రతి సభ బిల్లును ప్రత్యేక మెజారిటీతో పాస్ చేయాలి; తర్వాత కనీసం సగం రాష్ట్రాల చట్టసభలు దాన్ని ధ్రువీకరించాలి
B. GST కౌన్సిల్ గురించిన నిబంధనలను మార్చడం	2. ప్రతి సభ బిల్లును ప్రత్యేక మెజారిటీతో పాస్ చేయాలి; రాష్ట్రాల ధ్రువీకరణ అక్కర్లేదు
C. ఒక రాష్ట్ర సరిహద్దులను మార్చడం	3. పార్లమెంటు సాధారణ చట్టం చేస్తుంది; అంతకు ముందు సంబంధిత రాష్ట్ర అసెంబ్లీ ప్రత్యేక మెజారిటీతో అందుకోసం తీర్మానం చేయాలి
D. అధికరణ 368(2) షరతులోని అంశాన్ని మార్చకుండా, అధికరణ 280 కింద ఆర్థిక సంఘం కూర్పును మార్చడం	4. పార్లమెంటు సాధారణ చట్టం చేస్తుంది; బిల్లును రాష్ట్రపతి సిఫార్సు మీద ప్రవేశపెట్టాలి; అంతకు ముందు రాష్ట్రపతి దాన్ని సంబంధిత రాష్ట్ర చట్టసభకు అభిప్రాయం కోసం పంపాలి

(1) A-4, B-1, C-3, D-2

(2) A-3, B-2, C-4, D-1

(3) A-3, B-1, C-4, D-2

(4) A-4, B-2, C-3, D-1

టాపిక్ 104 · రాజ్యాంగ సవరణ విధానం: అధికరణ 368

ప్రశ్న 8. భారత రాజ్యాంగంలోని అధికరణ 368 కింద ఉన్న విధానం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లు మీద పార్లమెంటులోని రెండు సభల మధ్య అభిప్రాయభేదం వస్తే, దాన్ని తేల్చడానికి రాష్ట్రపతి రెండు సభల సంయుక్త సమావేశాన్ని పిలవవచ్చు.
2. ఇప్పుడున్న అధికరణ 368 ఇలా చెబుతుంది: రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లు ఆ అధికరణ చెప్పిన విధంగా పాస్ అయి రాష్ట్రపతి దగ్గరికి వస్తే, రాష్ట్రపతి దానికి ఆమోదం ఇవ్వాలి.
3. లోక్‌సభ మొత్తం సభ్యత్వంలో సగం కన్నా ఎక్కువ మంది ఒక రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లుకు అనుకూలంగా ఓటు వేసినా, ఆ బిల్లు లోక్‌సభలో వీగిపోవచ్చు.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 2 మాత్రమే

(2) 2, 3 మాత్రమే

(3) 1, 3 మాత్రమే

(4) 3 మాత్రమే

టాపిక్ 105 · ప్రత్యేక హోదా, ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ప్రత్యేక సహాయం

ప్రశ్న 9. ప్రత్యేక హోదా గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. కేంద్ర పన్నులను రాష్ట్రాల మధ్య పంచేటప్పుడు పద్నాలుగో ఆర్థిక సంఘం సాధారణ వర్గం రాష్ట్రాలు, ప్రత్యేక వర్గం రాష్ట్రాలు అనే తేడా చూపలేదు.
2. ఒక రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆర్థిక స్థితి నిలదొక్కుకోలేనిదిగా ఉండడం, ప్రత్యేక హోదా ఇచ్చేటప్పుడు పరిగణించిన లక్షణాల్లో ఒకటిగా ఉండేది.
3. ఆర్థిక సంఘం తానే నిర్ణయించిన ప్రమాణాల ఆధారంగా ఒక రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదా ఇచ్చేది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1 మాత్రమే
(2) 2, 3 మాత్రమే
(3) 1, 3 మాత్రమే
(4) 1, 2 మాత్రమే

టాపిక్ 105 · ప్రత్యేక హోదా, ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ప్రత్యేక సహాయం

ప్రశ్న 10. ప్రత్యేక హోదాకు బదులుగా ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించిన ప్రత్యేక సహాయంలో కింది వాటిలో ఏది ఉంది?

(1) 2015-16 నుంచి 2019-20 మధ్య సంతకం చేసి నిధులు పొందిన విదేశీ సహాయ ప్రాజెక్టుల రుణాన్ని, వడ్డీని కేంద్రం తిరిగి చెల్లిస్తుంది
(2) 2015-16 నుంచి 2019-20 వరకు రాష్ట్రంలో నడిచే కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాల్లో రాష్ట్రం సొంత వాటాను కేంద్రం చెల్లిస్తుంది
(3) 2015-16 నుంచి 2019-20 వరకు ఉమ్మడి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ రుణంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ వాటాను కేంద్రం తన మీద వేసుకుంటుంది
(4) 2015-16 నుంచి 2019-20 వరకు రాష్ట్రానికి ఇచ్చే వార్షిక ప్రణాళికా సహాయంలో 90 శాతాన్ని కేంద్రం గ్రాంటుగా ఇస్తుంది

టాపిక్ 106 · వర్షపాతం: రకాలు, ప్రపంచంలో విస్తరణ

ప్రశ్న 11. జాబితా Iని (వర్షపాత ప్రాంతం) జాబితా IIతో (దాని వర్షపాత లక్షణం) జతపరచండి:

జాబితా I (వర్షపాత ప్రాంతం)	జాబితా II (దాని వర్షపాత లక్షణం)
A. భూమధ్యరేఖకు ఉత్తరాన, దక్షిణాన సుమారు 35°, 40° అక్షాంశాల మధ్య ఉన్న భూములు	1. భారీ వర్షం ఎక్కువగా వేసవిలో కురుస్తుంది; శీతాకాలం పొడిగా ఉంటుంది
B. మధ్యధరా భూములు	2. తూర్పు తీరాల్లో వర్షం ఎక్కువగా కురుస్తుంది; పడమర వైపు వెళ్లే కొద్దీ అది తగ్గుతుంది
C. భూమధ్యరేఖకు ఉత్తరాన, దక్షిణాన సుమారు 45°, 65° అక్షాంశాల మధ్య ఉన్న భూములు	3. వేసవి వేడిగా, పొడిగా ఉంటుంది; శీతాకాలం మితంగా ఉండి వర్షం కురుస్తుంది
D. రుతుపవన భూములు	4. వర్షం తెచ్చే పవనాలు ముందుగా ఖండాల పశ్చిమ అంచులకు చేరుతాయి; తూర్పు వైపు వెళ్లే కొద్దీ వర్షం తగ్గుతుంది

(1) A-4, B-3, C-2, D-1
(2) A-2, B-3, C-4, D-1
(3) A-4, B-1, C-2, D-3
(4) A-2, B-1, C-4, D-3

టాపిక్ 106 · వర్షపాతం: రకాలు, ప్రపంచంలో విస్తరణ

ప్రశ్న 12. వర్షపాతం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పర్వతీయ వర్షపాతంలో, గాలికి అవతలి వైపు ఉన్న వాలు (leeward slope) మీదుగా గాలి కిందికి దిగుతుంది; అలా దిగే గాలి వేడెక్కుతుంది. అప్పుడు తేమను తీసుకోగల దాని సామర్థ్యం పెరుగుతుంది.
2. పసిఫిక్ నుంచి వచ్చే వర్షపు పశ్చిమ పవనాలను ఆండీస్ అడ్డుకోవడం వల్ల అటకామా ఎడారి పొడిగా ఉంటుంది.
3. NCERT ప్రకారం ఉష్ణమండల భూముల మధ్య భాగాలకు ఏటా 100 నుంచి 200 సెం.మీ. వర్షం అందుతుంది.
4. మంచు స్ఫటిక ప్రక్రియలో అతిశీతల బిందువులు తరిగిపోతుండగా, వాటి నుంచి ఆవిరిని తీసుకుంటూ మంచు స్ఫటికాలు పెరుగుతాయి. దీనికి కారణం: నీటి మీద కన్నా మంచు మీద సంతృప్త బాష్ప పీడనం (saturation vapour pressure) తక్కువగా ఉంటుంది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 4 మాత్రమే
(2) 2, 3 మాత్రమే
(3) 1, 2, 3 మాత్రమే
(4) 1, 4 మాత్రమే

టాపిక్ 107 · వాతావరణ మార్పు ఒప్పందాలు: UNFCCC, క్యోటో ప్రోటోకాల్, పారిస్ ఒప్పందం

ప్రశ్న 13. జాబితా Iని (పారిస్ ఒప్పందంలోని ఆర్టికల్‌లు) జాబితా IIతో (ఒక్కో ఆర్టికల్ ఏం చెబుతుంది) జతపరచండి:

జాబితా I	**జాబితా II**
A. ఆర్టికల్ 4	1. తమ జాతీయంగా నిర్ణయించుకున్న లక్ష్యాలను (NDCs) అమలు చేయడంలో సభ్య పక్షాలు సహకరించుకోవచ్చు. అంతర్జాతీయంగా బదిలీ అయ్యే ఉద్గార తగ్గింపు ఫలితాల ద్వారా కూడా ఇది జరగవచ్చు. ఉద్గారాల తగ్గింపుకు తోడ్పడే ఒక యంత్రాంగం కూడా ఏర్పాటవుతుంది
B. ఆర్టికల్ 6	2. దీర్ఘకాల లక్ష్యాల దిశగా సభ్య పక్షాలన్నీ కలిసి ఎంత ముందుకు వెళ్లాయో సభ్య పక్షాల సమావేశం ఎప్పటికప్పుడు అంచనా వేస్తుంది. ఇలాంటి మొదటి అంచనాకు నిర్ణయించిన సంవత్సరం 2023
C. ఆర్టికల్ 13	3. సభ్య పక్షాల భిన్న సామర్థ్యాలను పరిగణనలోకి తీసుకునే వెసులుబాటుతో, చర్యలు మరియు సహాయం కోసం మెరుగైన పారదర్శకత ఫ్రేమ్‌వర్క్‌ను ఏర్పాటు చేస్తుంది
D. ఆర్టికల్ 14	4. ప్రతి సభ్య పక్షం వరుసగా NDCలను తయారు చేస్తుంది, తెలియజేస్తుంది, కొనసాగిస్తుంది. ప్రతి ఐదేళ్లకు ఒక NDCని తెలియజేస్తుంది

(1) A-4, B-1, C-3, D-2
(2) A-4, B-1, C-2, D-3
(3) A-1, B-4, C-3, D-2
(4) A-1, B-4, C-2, D-3

టాపిక్ 107 · వాతావరణ మార్పు ఒప్పందాలు: UNFCCC, క్యోటో ప్రోటోకాల్, పారిస్ ఒప్పందం

ప్రశ్న 14. UNFCCC, క్యోటో ప్రోటోకాల్ గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. క్లీన్ డెవలప్‌మెంట్ మెకానిజం కింద, అనుబంధం Iలో ఉన్న ఒక సభ్య పక్షం అనుబంధం Iలోనే ఉన్న మరో సభ్య పక్షంలో జరిగే ఉద్గార తగ్గింపు ప్రాజెక్టు నుంచి క్రెడిట్లు సంపాదిస్తుంది.
2. క్యోటో ప్రోటోకాల్ అమల్లోకి రావడానికి పెట్టిన షరతు కొంత వరకు అనుబంధం I సభ్య పక్షాల 1990 నాటి కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఉద్గారాల మీద ఆధారపడి ఉంది.
3. కన్వెన్షన్ అనుబంధం Iలో మార్కెట్ ఆర్థిక వ్యవస్థగా మారుతున్న దేశాలు ఉన్నాయి. ఆ దేశాలు అనుబంధం IIలో లేవు.
4. క్యోటో ప్రోటోకాల్ మొదటి కమిట్‌మెంట్ పీరియడ్‌లో అడాప్టేషన్ ఫండ్‌కు నిధులు ప్రధానంగా క్లీన్ డెవలప్‌మెంట్ మెకానిజం ప్రాజెక్టుల ఆదాయంలో వాటా నుంచి వచ్చాయి.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 2 మాత్రమే
(2) 1, 3, 4 మాత్రమే
(3) 2, 3, 4 మాత్రమే
(4) 2, 3 మాత్రమే

టాపిక్ 108 · నిర్ణయం తీసుకోవడం (decision making): రకాలు, దశలు

ప్రశ్న 15. ఒక జిల్లా కలెక్టర్ ప్రతి నెలా వృద్ధాప్య పింఛన్ పథకం కింద పెద్ద మొత్తాల విడుదలను ఆమోదిస్తారు. ప్రతి దరఖాస్తును ఆ పథకం అర్హత షరతులతో సరిచూసిన తర్వాతే ఈ ఆమోదం ఇస్తారు. అదే నెలలో ఒక గ్రామం కలెక్టర్‌కు ఒక వినతి పెట్టుకుంది: తమ బడి భవనాన్ని రాత్రిపూట వలస కూలీలకు ఆశ్రయంగా వాడుకోవడానికి అనుమతి ఇవ్వాలి. జిల్లాలో ఇలాంటి వినతి రావడం ఇదే మొదటిసారి. దీనికి ప్రభుత్వానికి దాదాపు ఖర్చేమీ ఉండదు. దీన్ని అనుమతించవచ్చా, అనుమతిస్తే ఏ షరతుల మీద అనే విషయాన్ని కలెక్టర్ మొదటిసారి తేల్చాల్సి ఉంది. కలెక్టర్ తీసుకునే ఈ రెండు నిర్ణయాలను సరిగ్గా వర్గీకరించేది కింది వాటిలో ఏది?

(1) పింఛన్ల విడుదల నిర్ణయం నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం; ఆశ్రయం వినతి మీద నిర్ణయం నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం
(2) పింఛన్ల విడుదల నిర్ణయం ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం; ఆశ్రయం వినతి మీద నిర్ణయం ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం
(3) పింఛన్ల విడుదల నిర్ణయం నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం; ఆశ్రయం వినతి మీద నిర్ణయం ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం
(4) పింఛన్ల విడుదల నిర్ణయం ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం; ఆశ్రయం వినతి మీద నిర్ణయం నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం

టాపిక్ 108 · నిర్ణయం తీసుకోవడం (decision making): రకాలు, దశలు

ప్రశ్న 16. సమూహ నిర్ణయం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. నామినల్ గ్రూప్ టెక్నిక్‌లో, ఆలోచనల మీద చర్చ జరగక ముందే సభ్యులు తమ ఆలోచనలను మౌనంగా రాస్తారు.
2. డెల్ఫీ టెక్నిక్‌లో, ప్రతి విడత ప్రశ్నావళికి వచ్చిన జవాబుల సారాంశాన్ని తర్వాతి విడతకు ముందే నిపుణులకు తిరిగి పంపుతారు.
3. ఇర్వింగ్ జానిస్ ప్రకారం, సభ్యుల మధ్య బంధం బలహీనంగా ఉండి, వారు చీలిపోయి ఉన్న సమూహంలో గ్రూప్‌థింక్ వచ్చే అవకాశం అన్నిటికన్నా ఎక్కువ.
4. నిర్ణయానికి బాధ్యత ఎవరిదో స్పష్టంగా తెలియకుండా పోవడం సమూహ నిర్ణయంలోని ఒక లోపం.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 3 మాత్రమే
(2) 1, 2, 4 మాత్రమే
(3) 2, 3, 4 మాత్రమే
(4) 1, 2 మాత్రమే

టాపిక్ 109 · BODMAS నియమం, సూక్ష్మీకరణ (simplification)

ప్రశ్న 17. సూక్ష్మీకరించండి: 84 ÷ 7 × 3 - 2/3 of 27 + 5 × (8 - 6)

(1) -4
(2) 8
(3) 28
(4) 52

టాపిక్ 109 · BODMAS నియమం, సూక్ష్మీకరణ (simplification)

ప్రశ్న 18. సూక్ష్మీకరించండి: 57 + [12 - {30 - (13 - bar(9 - 5))}]. ఇక్కడ bar(9 - 5) అంటే 9 - 5 పైన గీసిన పైగీత.

(1) 12
(2) 30
(3) 38
(4) 48

టాపిక్ 110 · వర్తమాన అంశాలు: LVM3-M6, బ్లూబర్డ్ బ్లాక్-2 ఉపగ్రహం (2025 డిసెంబర్)

ప్రశ్న 19. 2025 డిసెంబర్ నాటి LVM3-M6 మిషన్ గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. బ్లూబర్డ్ బ్లాక్-2 ఉపగ్రహాన్ని 520 కి.మీ. ఎత్తులోని వృత్తాకార కక్ష్యలో ప్రవేశపెట్టాలని ISRO మిషన్ బ్రోచర్ పేర్కొంది; ఆ కక్ష్యకు భూమధ్యరేఖతో 53 డిగ్రీల వాలు ఉండాలని కూడా అదే బ్రోచర్ పేర్కొంది.
2. LVM3 పూర్తి వాణిజ్య మిషన్లలో LVM3-M6 రెండోదిగా జరిగింది.
3. బ్లూబర్డ్ బ్లాక్-2 ఉపగ్రహానికి ఉన్న ఫేజ్డ్-అరే యాంటెనా వైశాల్యం సుమారు 223 చదరపు మీటర్లు ఉంటుంది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 3 మాత్రమే
(2) 1, 2 మాత్రమే
(3) 2, 3 మాత్రమే
(4) 3 మాత్రమే

టాపిక్ 110 · వర్తమాన అంశాలు: LVM3-M6, బ్లూబర్డ్ బ్లాక్-2 ఉపగ్రహం (2025 డిసెంబర్)

ప్రశ్న 20. జాబితా Iని (LVM3 మిషన్లు) జాబితా IIతో (ఆ మిషన్ మోసుకెళ్లినది) జతపరచండి:

జాబితా I (LVM3 మిషన్)	**జాబితా II (మోసుకెళ్లినది)**
A. LVM3-M1	1. ప్రొపల్షన్ మాడ్యూల్, ల్యాండర్, రోవర్ ఉన్న చంద్ర మిషన్
B. LVM3-M4	2. భూ నిమ్న కక్ష్య (LEO)లో ప్రవేశపెట్టిన 36 OneWeb ఉపగ్రహాలు
C. LVM3-M5	3. ఆర్బిటర్, ల్యాండర్, రోవర్ ఉన్న చంద్ర మిషన్
D. LVM3-M2	4. భూస్థిర బదిలీ కక్ష్య (GTO)కు ప్రయోగించిన సమాచార ఉపగ్రహం

(1) A-1, B-3, C-4, D-2

(2) A-3, B-1, C-4, D-2

(3) A-1, B-3, C-2, D-4

(4) A-3, B-1, C-2, D-4

భాగం 3 · సమీక్ష

జవాబుల పట్టిక, వివరణలు

ప్రశ్న	జవాబు	ప్రశ్న	జవాబు
1	(3)	11	(2)
2	(1)	12	(4)
3	(1)	13	(1)
4	(4)	14	(3)
5	(2)	15	(4)
6	(3)	16	(2)
7	(3)	17	(3)
8	(2)	18	(4)
9	(4)	19	(1)
10	(1)	20	(2)

టాపిక్ 101 · మొఘల్ పరిపాలన: మన్సబ్‌దారీ, భూమి శిస్తు

ప్రశ్న 1. జవాబు: (3) A-4, B-2, C-1, D-3

- A-4: రాజ కుటుంబ వ్యవహారాలు, సామగ్రి గిడ్డంగులు, రాజ కార్ఖానాలు మీర్ సామాన్ (ఖాన్-ఇ-సామాన్) బాధ్యత.
- B-2: మీర్ బక్షీ సైన్యానికి జీతాలు ఇచ్చే ప్రధాన అధికారి. మన్సబ్‌ల కోసం వచ్చిన అభ్యర్థులను అతనే ప్రవేశపెట్టేవాడు, మన్సబ్‌దార్ల రికార్డులను అతనే ఉంచేవాడు. సైనిక గూఢచార విభాగానికి అధిపతిగా వార్తా లేఖకుల నివేదికలను కూడా అతనే అందుకునేవాడు.
- C-1: పండితులకు, మత పెద్దలకు ఇచ్చే మతపరమైన దానాలు (మదద్-ఇ-మాష్), దానధర్మాలు సద్ర్-ఉస్-సుదూర్ బాధ్యత.
- D-3: ముహతసిబ్ ప్రజల నైతిక ప్రవర్తనను కాపలా కాసే అధికారి; సంతల నియమాలను కూడా అతనే అమలు చేసేవాడు.
- (1) ఎందుకు తప్పు: పేర్లు "మీర్"తో మొదలయ్యే ఇద్దరు అధికారులను ఇది తారుమారు చేస్తుంది. రాజ కుటుంబ వ్యవహారాలు, కార్ఖానాలు మీర్ సామాన్‌వి; మన్సబ్ అభ్యర్థులు, వార్తా నివేదికలు మీర్ బక్షీవి.
- (2) ఎందుకు తప్పు: మతంతో ముడిపడిన పనులు చూసిన ఇద్దరు అధికారులను ఇది తారుమారు చేస్తుంది. దానాలు, దానధర్మాలు సద్ర్‌వి; ప్రజల నైతిక ప్రవర్తన, సంతలు ముహతసిబ్‌వి.
- (4) ఎందుకు తప్పు: ఇది రెండు జతలనూ తారుమారు చేస్తుంది.

ప్రశ్న 2. జవాబు: (1) 1, 3 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: 1,000 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ జాత్ ఉన్న మన్సబ్‌దార్లను ప్రభువులుగా (ఉమారా; అమీర్ అనే పదానికి బహువచనం) లెక్కించారని NCERT చెబుతోంది.
- 2వ వాక్యం తప్పు: కొందరు మన్సబ్‌దార్లకు నగదుగా (నఖ్దీ) జీతం ఇచ్చారని, ఎక్కువ మందికి మాత్రం రెవెన్యూ కేటాయింపుల (జాగీర్‌ల) ద్వారా జీతం అందిందని NCERT చెబుతోంది. అక్బర్ స్వయంగా నగదు జీతాలకు మొగ్గు చూపినా ఈ విషయం మారదు.

- 3వ వాక్యం సరైనది: ఖాలిసా భూమి రెవెన్యూ నేరుగా చక్రవర్తి ఖజానాకు వెళ్లేది; ఆ భూమిని ఏ జాగీర్‌దార్‌కూ కేటాయించలేదు.
- 4వ వాక్యం తప్పు: జాగీర్ అంటే రెవెన్యూ కేటాయింపు; భూమి కేటాయింపు కాదు. తనకు కేటాయించిన ప్రాంతం రెవెన్యూ మీద మాత్రమే జాగీర్‌దార్‌కు హక్కు ఉండేది; దాన్ని అతని సేవకులు వసూలు చేసేవారు. జాగీర్‌ను బదిలీ కూడా చేయవచ్చు.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (2)లో సరైనదైన 1వ వాక్యం లేదు. (3)లో తప్పైన 2వ, 4వ వాక్యాలు ఉన్నాయి; సరైనదైన 3వ వాక్యం లేదు. (4)లో 2వ, 4వ వాక్యాలు మాత్రమే ఉన్నాయి; ఆ రెండూ తప్పు.

టాపిక్ 102 · చంద్రగుప్త మౌర్యుడు, బిందుసారుడు

ప్రశ్న 3. జవాబు: (1) A-1, B-4, C-2, D-3

- ఇది ఎందుకు సరైనది: శ్రీలంక బౌద్ధ చరిత్ర గ్రంథం మహావంశం చంద్రగుప్తుడిని మోరియులు అనే ఉన్నత వంశంలో పుట్టిన యువకుడిగా పేర్కొంటుంది (A-1). హేమచంద్రుడి జైన గ్రంథం పరిశిష్టపర్వం ఆయన తల్లిని నెమళ్లను మచ్చిక చేసేవారి గ్రామానికి పెద్ద అయిన వ్యక్తి కూతురుగా చెబుతుంది (B-4). స్ట్రాబో ఉదహరించిన మెగస్తనీస్ ఇండికా ప్రకారం నగర కమిషనర్లు ఐదుగురు చొప్పున ఆరు బృందాలుగా ఉండేవారు (C-2). అర్థశాస్త్రం పోయిందని చాలా కాలం అనుకున్నారు; మైసూరులోని ఒక తాళపత్ర ప్రతిని ఆర్. శామశాస్త్రి గుర్తించి, 1905 నుంచి 1909 వరకు ప్రచురించాడు (D-3).
- (2) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో ఆయన పుట్టుక గురించిన బౌద్ధ కథ, జైన కథ తారుమారయ్యాయి. ఉన్నతమైన మోరియ వంశం అనేది బౌద్ధ కథనం; నెమళ్లను మచ్చిక చేసేవారి గ్రామం అనేది జైన కథనం.
- (3) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో ఇండికా, అర్థశాస్త్రం తారుమారయ్యాయి. రెండూ మౌర్యుల పరిపాలనతో ముడిపడినవే; రెండూ చాలా కాలం దొరకలేదు. కానీ ఇండికా ఇప్పటికీ దొరకలేదు; అది ఉదహరణల ద్వారా మాత్రమే మిగిలి ఉంది. అర్థశాస్త్రం ఒక తాళపత్ర ప్రతి నుంచి తిరిగి దొరికింది. ఐదుగురు చొప్పున ఆరు బృందాలు అనేది మెగస్తనీస్ కథనం.
- (4) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో ఆ రెండు తారుమార్లూ ఒకేసారి జరిగాయి; కాబట్టి నాలుగు జతలూ తప్పే.

ప్రశ్న 4. జవాబు: (4) 1, 3 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: సెల్యూకస్ వంశ రాజు ఆంటియోకస్ I రాయబారిగా డెయిమాకస్ బిందుసారుడి ఆస్థానానికి వచ్చాడు. అంజీర్లు, తీపి మద్యం, ఒక సోఫిస్ట్‌ను అడిగినట్టు అథీనియస్ చెప్పిన కథ కూడా ఆంటియోకస్‌కూ బిందుసారుడికీ సంబంధించినదే.
- 2వ వాక్యం తప్పు: అమిత్రోకేటిస్ అనేది బిందుసారుడి గ్రీకు పేరు; ఇది అమిత్రఘాత అనే సంస్కృత మాట నుంచి వచ్చింది. చంద్రగుప్తుడి గ్రీకు పేరు సాండ్రోకొట్టస్.
- 3వ వాక్యం సరైనది: చంద్రగుప్తుడి కాలంలో ఆయన ప్రావిన్సు గవర్నర్, వైశ్యుడు అయిన పుష్యగుప్తుడు సుదర్శన సరస్సును కట్టించాడని ఈ శాసనం చెబుతుంది. కాలువలు కట్టించిన తుషాస్ఫుడు అశోకుడి గవర్నర్.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో, (2)లో తప్పు అయిన 2వ వాక్యం ఉంది. (3)లో సరైనదైన 1వ వాక్యం లేదు.

టాపిక్ 103 · జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్, మానవ హక్కుల పరిరక్షణ చట్టం

ప్రశ్న 5. జవాబు: (2) రాజ్యసభ డిప్యూటీ ఛైర్మన్ సభ్యుడిగా ఉన్న కమిటీ సిఫార్సు మీద రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు; రాష్ట్రపతి పంపిన రిఫరెన్స్‌పై సుప్రీంకోర్టు విచారణ జరిపి తొలగించాలని నివేదిక ఇచ్చాక, రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వుతో తొలగిస్తారు

- నియామకం: సెక్షన్ 4 ప్రకారం కమిటీలో ఆరుగురు ఉంటారు: ప్రధానమంత్రి, లోక్‌సభ స్పీకర్, హోం మంత్రి, రెండు సభల్లోని ప్రతిపక్ష నాయకులు, రాజ్యసభ డిప్యూటీ ఛైర్మన్. భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి ఈ కమిటీలో సభ్యుడు కాదు. ఇప్పుడు పదవిలో ఉన్న సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తిని గానీ ఇప్పుడు పదవిలో ఉన్న హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిని గానీ నియమించే ముందు ఆయనను సంప్రదిస్తారు, అంతే.
- తొలగింపు: సెక్షన్ 5 ప్రకారం, రుజువైన దుష్ప్రవర్తన లేదా అసమర్థత కారణంగా తొలగించాలంటే, రాష్ట్రపతి పంపిన రిఫరెన్స్‌పై సుప్రీంకోర్టు విచారణ జరిపి ఆ వ్యక్తిని తొలగించాలని నివేదిక ఇవ్వాలి. ఆ తర్వాతే రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వు ఇస్తారు. పార్లమెంటు సభల విజ్ఞప్తి ఇందులో లేదు.
- (1) ఎందుకు తప్పు: భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తిని కమిటీలో సభ్యుడిగా చూపిస్తోంది.

- (3) ఎందుకు తప్పు: సుప్రీంకోర్టు విచారణ స్థానంలో పార్లమెంటు సభల విజ్ఞప్తిని పెట్టింది.
- (4) ఎందుకు తప్పు: రెండు భాగాలూ తప్పు.

ప్రశ్న 6. జవాబు: (3) 1, 2, 3 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: కేంద్ర ప్రభుత్వానికి గానీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి గానీ చెందిన ఏ అధికారి సేవలనైనా, ఏ దర్యాప్తు సంస్థ సేవలనైనా ఆ ప్రభుత్వ సమ్మతితో కమిషన్ వాడుకోవచ్చని సెక్షన్ 14 చెబుతుంది.
- 2వ వాక్యం సరైనది: కోర్టులో పెండింగ్‌లో ఉన్న కేసులో మానవ హక్కుల ఉల్లంఘన ఆరోపణ ఉంటే, ఆ కోర్టు అనుమతితో కమిషన్ ఆ కేసులో జోక్యం చేసుకోవచ్చని సెక్షన్ 12(b) చెబుతుంది.
- 3వ వాక్యం సరైనది: ఫిర్యాదులపై విచారణ జరిపేటప్పుడు, దావాను విచారించే సివిల్ కోర్టు అధికారాలను సెక్షన్ 13(1) కమిషన్‌కు ఇస్తుంది. సాక్షులను పిలిపించి ప్రమాణం చేయించి ప్రశ్నించడం కూడా వాటిలో ఒకటి.
- 4వ వాక్యం తప్పు: సెక్షన్ 19 ప్రకారం కేంద్ర ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యను మూడు నెలల్లోపు, లేదా కమిషన్ అనుమతించే అదనపు గడువులోపు, తెలియజేయాలి. ఒక నెల గడువు సెక్షన్ 18లో ఉంది; అది మామూలు విచారణ నివేదికపై ప్రభుత్వం వ్యాఖ్యలు పంపడానికి ఇచ్చే గడువు.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో సరైనవైన 2వ, 3వ వాక్యాలు లేవు; తప్పైన 4వ వాక్యం ఉంది. (2)లో సరైనదైన 1వ వాక్యం లేదు. (4)లో సరైనదైన 2వ వాక్యం లేదు; తప్పైన 4వ వాక్యం ఉంది.

టాపిక్ 104 · రాజ్యాంగ సవరణ విధానం: అధికరణ 368

ప్రశ్న 7. జవాబు: (3) A-3, B-1, C-4, D-2

- ఇది ఎందుకు సరైనది: అధికరణ 169(1) ప్రకారం ఒక రాష్ట్ర శాసన మండలిని పార్లమెంటు చట్టం ద్వారా రద్దు చేయాలంటే, ముందుగా ఆ రాష్ట్ర శాసనసభ (అసెంబ్లీ) అందుకోసం తీర్మానం చేయాలి. ఆ తీర్మానానికి శాసనసభ మొత్తం సభ్యత్వంలో మెజారిటీ, అలాగే హాజరై ఓటు వేసిన సభ్యుల్లో మూడింట రెండు వంతులు కావాలి. అధికరణ 169(3) ప్రకారం ఆ చట్టం అధికరణ 368 అవసరాల కోసం సవరణ కాదు (A-3). GST కౌన్సిల్ గురించిన అధికరణ 279A అనేది అధికరణ 368(2) షరతులోని (a) భాగంలో ఉంది. కాబట్టి దాన్ని మార్చాలంటే ప్రత్యేక మెజారిటీ కావాలి; కనీసం సగం రాష్ట్రాల చట్టసభల ధ్రువీకరణ కూడా కావాలి (B-1). ఒక రాష్ట్ర సరిహద్దులు మార్చే చట్టాన్ని అధికరణ 3 కింద చేస్తారు. బిల్లుకు రాష్ట్రపతి సిఫార్సు కావాలి; అంతకు ముందే ఆయన దాన్ని ఆ రాష్ట్ర చట్టసభకు అభిప్రాయం కోసం పంపాలి. అధికరణ 4(2) ప్రకారం ఆ చట్టం అధికరణ 368 అవసరాల కోసం సవరణ కాదు (C-4). ఇక్కడ పేర్కొన్న అధికరణ 280 మార్పు, అధికరణ 368(2) షరతులోని అంశాన్ని మార్చదు. కాబట్టి పార్లమెంటు ప్రత్యేక మెజారిటీ సరిపోతుంది (D-2).
- (1) ఎందుకు తప్పు: సాధారణ చట్టానికి ముందు జరగాల్సిన రెండు పనులను ఇది తారుమారు చేసింది. శాసనసభ తీర్మానం శాసన మండలులకు (అధికరణ 169) సంబంధించినది. రాష్ట్రపతి సిఫార్సు, అలాగే రాష్ట్ర చట్టసభ అభిప్రాయం అడగడం సరిహద్దులకు (అధికరణ 3) సంబంధించినవి.
- (2) ఎందుకు తప్పు: ఆర్థిక అంశాలకు సంబంధించిన రెండు సంస్థలను ఇది తారుమారు చేసింది. GST కౌన్సిల్ (అధికరణ 279A) షరతులోని జాబితాలో ఉంది; ఆర్థిక సంఘం (అధికరణ 280) లేదు.
- (4) ఎందుకు తప్పు: ఇది రెండు జతలనూ తారుమారు చేసింది.

ప్రశ్న 8. జవాబు: (2) 2, 3 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం తప్పు: రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లును ప్రతి సభ విడిగా ప్రత్యేక మెజారిటీతో పాస్ చేయాలి. అలాంటి బిల్లు కోసం సభల సంయుక్త సమావేశం జరపడానికి వీలు లేదు; అధికరణ 108 దానికి పనికిరాదు.
- 2వ వాక్యం సరైనది: 1971 నాటి 24వ సవరణ తర్వాత నుంచి అధికరణ 368 క్లాజు (2) బిల్లు గురించి "shall be presented to the President who shall give his assent to the Bill" అని చెబుతుంది; అంటే రాష్ట్రపతి ఆమోదం ఇవ్వాల్సిందే. 1971కి ముందు అక్కడ "for his assent", అంటే ఆమోదం కోసం పంపాలి అని ఉండేది.

- 3వ వాక్యం సరైనది: మొత్తం సభ్యత్వంలో మెజారిటీ ప్రత్యేక మెజారిటీలోని రెండు భాగాల్లో ఒకటి మాత్రమే. బిల్లుకు హాజరై ఓటు వేసిన సభ్యుల్లో మూడింట రెండు వంతుల ఓట్లు కూడా కావాలి. 2026 ఏప్రిల్ 17న 543 మంది సభ్యుల లోక్‌సభలో ఒక బిల్లుకు 298 ఓట్లు వచ్చాయి. అవి సభలో సగం కన్నా ఎక్కువ. కానీ హాజరై ఓటు వేసిన 528 మందిలో మూడింట రెండు వంతుల కన్నా తక్కువ. అందుకే ఆ బిల్లు వీగిపోయింది.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో తప్పైన 1వ వాక్యం ఉంది; సరైనదైన 3వ వాక్యం లేదు. (3)లో తప్పైన 1వ వాక్యం ఉంది; సరైనదైన 2వ వాక్యం లేదు. (4)లో సరైనదైన 2వ వాక్యం లేదు.

టాపిక్ 105 · ప్రత్యేక హోదా, ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ప్రత్యేక సహాయం

ప్రశ్న 9. జవాబు: (4) 1, 2 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: పద్నాలుగో ఆర్థిక సంఘం (2015-20) కేంద్ర పన్నులను పంచేటప్పుడు సాధారణ వర్గం, ప్రత్యేక వర్గం రాష్ట్రాల మధ్య తేడా చూపలేదు. రాష్ట్రాల వాటాను 32 శాతం నుంచి 42 శాతానికి పెంచింది.
- 2వ వాక్యం సరైనది: NDC పరిగణించిన లక్షణాలు ఇవి: కొండలతో కూడిన, కష్టమైన భూభాగం; తక్కువ జనసాంద్రత లేదా గణనీయమైన గిరిజన జనాభా; అంతర్జాతీయ సరిహద్దుల వెంబడి వ్యూహాత్మక స్థానం; ఆర్థికంగా, మౌలిక వసతుల పరంగా వెనుకబాటు; రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆర్థిక స్థితి నిలదొక్కుకోలేనిదిగా ఉండడం.
- 3వ వాక్యం తప్పు: ప్రణాళికా సహాయం కోసం ఈ హోదాను జాతీయ అభివృద్ధి మండలి ఇచ్చింది. పై లక్షణాలన్నిటినీ కలిపి పరిశీలించి ఇచ్చింది. ఆర్థిక సంఘం ఈ హోదా ఇవ్వలేదు. పైగా పద్నాలుగో ఆర్థిక సంఘం ఈ రెండు వర్గాల రాష్ట్రాల మధ్య తేడాయే చూపలేదు.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో సరైనదైన 2వ వాక్యం లేదు. (2), (3)లో తప్పైన 3వ వాక్యం ఉంది.

ప్రశ్న 10. జవాబు: (1) 2015-16 నుంచి 2019-20 మధ్య సంతకం చేసి నిధులు పొందిన విదేశీ సహాయ ప్రాజెక్టుల రుణాన్ని, వడ్డీని కేంద్రం తిరిగి చెల్లిస్తుంది

- ఇది ఎందుకు సరైనది: కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాలకు కేంద్రం, రాష్ట్రం 90 : 10 నిష్పత్తిలో నిధులు ఇచ్చి ఉంటే 2015-16 నుంచి 2019-20 వరకు రాష్ట్రానికి అదనపు కేంద్ర వాటా దక్కి ఉండేది. 2017 మార్చి 15 నాటి మంత్రివర్గ నిర్ణయం ఆ వాటాను భర్తీ చేస్తుంది. ఆ సంవత్సరాల్లో రాష్ట్రం సంతకం చేసి, నిధులు పొందిన విదేశీ సహాయ ప్రాజెక్టుల రుణాన్ని, వడ్డీని తిరిగి చెల్లించడం ద్వారా భర్తీ చేస్తుంది.
- (2) ఎందుకు తప్పు: కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాల్లో రాష్ట్రం వాటాను ఈ సహాయం చెల్లించదు. 90 : 10 పద్ధతిని మొత్తం ఎంతో లెక్కించడానికి మాత్రమే వాడుతుంది. ఆ మొత్తాన్ని విదేశీ సహాయ ప్రాజెక్టుల ద్వారా చెల్లిస్తుంది.
- (3) ఎందుకు తప్పు: ఉమ్మడి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ రుణాన్ని పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం కింద జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం పంచారు (టాపిక్ 14). ఆ రుణాన్ని కేంద్రం తన మీద వేసుకోవడం గురించి ప్రత్యేక సహాయంలో ఏమీ లేదు.
- (4) ఎందుకు తప్పు: ప్రత్యేక సహాయంలో వార్షిక ప్రణాళికా గ్రాంటు ఏదీ లేదు. అందులో ఉన్నవి రెండు భాగాలు: విదేశీ సహాయ ప్రాజెక్టులు, పోలవరం సాగునీటి భాగం. గాడ్గిల్-ముఖర్జీ సూత్రం ప్రకారం ఇచ్చే ప్రణాళికా సహాయం ప్రణాళికా సంఘం విధానంలో భాగం. 2015 జనవరి 1న ప్రణాళికా సంఘం స్థానంలో నీతి ఆయోగ్ వచ్చింది.

టాపిక్ 106 · వర్షపాతం: రకాలు, ప్రపంచంలో విస్తరణ

ప్రశ్న 11. జవాబు: (2) A-2, B-3, C-4, D-1

- ఇది ఎందుకు సరైనది: ఉత్తరాన, దక్షిణాన సుమారు 35°, 40° అక్షాంశాల మధ్య తూర్పు తీరాల్లో వర్షం ఎక్కువని, పడమర వైపు వెళ్లే కొద్దీ అది తగ్గుతుందని NCERT చెబుతుంది (A-2). మధ్యధరా భూముల్లో వేసవి వేడిగా, పొడిగా ఉంటుంది; శీతాకాలం మితంగా ఉండి వర్షం కురుస్తుంది (B-3). ఉత్తరాన, దక్షిణాన సుమారు 45°, 65° అక్షాంశాల మధ్య పశ్చిమ పవనాలు ముందుగా ఖండాల పశ్చిమ అంచులకు వర్షం తెస్తాయి; తూర్పు వైపు వెళ్లే కొద్దీ అది తగ్గుతుంది (C-4). రుతుపవన భూముల్లో భారీ వర్షం ఎక్కువగా వేసవిలో కురుస్తుంది; శీతాకాలం పొడిగా ఉంటుంది (D-1).
- (1) ఎందుకు తప్పు: ఇది రెండు అక్షాంశ మేఖలలను తారుమారు చేస్తుంది. 35°, 40° మధ్య తూర్పు తీరాలు ఎక్కువ తడిగా ఉంటాయి. 45°, 65° మధ్య పశ్చిమ అంచులు ఎక్కువ తడిగా ఉంటాయి; అక్కడ పశ్చిమ పవనాలు సముద్రం నుంచి వస్తాయి.

- (3) ఎందుకు తప్పు: ఇది రెండు జతలనూ తారుమారు చేస్తుంది. రెండు అక్షాంశ మేఖలలను కలగాపులగం చేయడంతో పాటు, ఇది మధ్యధరా భూములకు వేసవి వర్షాన్ని, రుతుపవన భూములకు శీతాకాల వర్షాన్ని ఇస్తుంది; నిజం దీనికి సరిగ్గా వ్యతిరేకంగా ఉంటుంది.
- (4) ఎందుకు తప్పు: ఇది మధ్యధరా భూములను, రుతుపవన భూములను తారుమారు చేస్తుంది. మధ్యధరా వర్షం శీతాకాలంలో కురుస్తుంది; రుతుపవన వర్షం వేసవిలో కురుస్తుంది.

ప్రశ్న 12. జవాబు: (4) 1, 4 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: గాలికి ఎదురుగా ఉన్న వాలు మీద తేమను వదిలేసిన తర్వాత గాలి రెండో వాలు మీదుగా కిందికి దిగి వేడెక్కుతుందని, తేమను తీసుకోగల దాని సామర్థ్యం పెరుగుతుందని, అందుకే గాలికి అవతలి వైపు ఉన్న వాలు వర్షం లేకుండా పొడిగా ఉంటుందని NCERT చెబుతుంది.
- 2వ వాక్యం తప్పు: అటకామా దక్షిణ అమెరికా పశ్చిమ తీరంలో, ఆండీస్‌కు పడమర వైపు ఉంది. ఆండీస్ అడ్డుకునేది అట్లాంటిక్ నుంచి వచ్చే వర్షపు గాలులను; పసిఫిక్ నుంచి వచ్చే పశ్చిమ పవనాలను కాదు. పసిఫిక్ పశ్చిమ పవనాల నుంచి ఆండీస్ కాపాడేది ఆండీస్‌కు తూర్పున ఉన్న పటగోనియాను. అటకామా పొడిగా ఉండడానికి ఇంకా రెండు కారణాలు ఉన్నాయి: అది శీతల సముద్ర ప్రవాహం పక్కన ఉంది; దక్షిణ పసిఫిక్ ఉప అయనరేఖా అధిక పీడనం కింద ఉంది.
- 3వ వాక్యం తప్పు: NCERT ఉష్ణమండల భూముల మధ్య భాగాలను 50 నుంచి 100 సెం.మీ. వర్గంలో పెడుతుంది. 100 నుంచి 200 సెం.మీ. వర్గంలో ఉన్నవి ఖండాల లోపలి ప్రాంతాలు.
- 4వ వాక్యం సరైనది: అతిశీతల బిందువుల మధ్య మంచు స్ఫటికాలు ఉన్న మేఘంలో, నీటి మీద కన్నా మంచు మీద సంతృప్త బాష్ప పీడనం తక్కువగా ఉంటుంది. అందుకే బిందువులు తరిగిపోతుండగా, వాటి నుంచి ఆవిరిని తీసుకుంటూ స్ఫటికాలు పెరుగుతాయి. ఇదే మంచు స్ఫటిక (బెర్జెరాన్) ప్రక్రియ.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో సరైనదైన 1వ వాక్యం లేదు. (2)లో తప్పు వాక్యాలైన 2, 3 ఉన్నాయి; సరైన 1, 4 వాక్యాలు లేవు. (3)లో తప్పు వాక్యాలైన 2, 3 ఉన్నాయి; సరైనదైన 4వ వాక్యం లేదు.

టాపిక్ 107 · వాతావరణ మార్పు ఒప్పందాలు: UNFCCC, క్యోటో ప్రోటోకాల్, పారిస్ ఒప్పందం

ప్రశ్న 13. జవాబు: (1) A-4, B-1, C-3, D-2

- ఇది ఎందుకు సరైనది: ఆర్టికల్ 4 జాతీయంగా నిర్ణయించుకున్న లక్ష్యాల (NDCs) గురించిన ఆర్టికల్. ప్రతి సభ్య పక్షం వరుసగా NDCలను తయారు చేసి, తెలియజేసి, కొనసాగించాలి; ప్రతి ఐదేళ్లకు ఒకటి తెలియజేయాలి (A-4). ఆర్టికల్ 6 ప్రకారం NDCల అమలులో సభ్య పక్షాలు స్వచ్ఛందంగా సహకరించుకోవచ్చు; అంతర్జాతీయంగా బదిలీ అయ్యే ఉద్గార తగ్గింపు ఫలితాలను వాడుకోవచ్చు. 6.4 కింద యంత్రాంగాన్ని కూడా ఇదే ఏర్పాటు చేస్తుంది (B-1). ఆర్టికల్ 13 చర్యలు, సహాయం కోసం మెరుగైన పారదర్శకత ఫ్రేమ్‌వర్క్‌ను ఏర్పాటు చేస్తుంది; సామర్థ్యాలకు సంబంధించిన వెసులుబాటు ఉంటుంది. BTR సమాచార సమర్పణలో LDCలు, SIDSలకు ప్రత్యేక విచక్షణ కూడా ఉంది (C-3). ఆర్టికల్ 14 గ్లోబల్ స్టాక్‌టేక్; ఇది అందరి ప్రగతిని కలిపి చూసే అంచనా. మొదటిదానికి నిర్ణయించిన సంవత్సరం 2023; అది COP28లో ముగిసింది (D-2).
- (2) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో ఆర్టికల్ 13, ఆర్టికల్ 14 తారుమారయ్యాయి. ఆర్టికల్ 13 ఒక్కో సభ్య పక్షం తన గురించి తాను ఇచ్చే నివేదికల గురించి. ఆర్టికల్ 14 ఆ నివేదికలను వాడుకుని అందరి ప్రగతిని కలిపి చూసే స్టాక్‌టేక్.
- (3) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో ఆర్టికల్ 4, ఆర్టికల్ 6 తారుమారయ్యాయి. రెండూ NDCల గురించి మాట్లాడతాయి. అయితే ఆర్టికల్ 4 NDCలను తయారు చేసి తెలియజేయడం గురించి; ఆర్టికల్ 6 వాటిని అమలు చేయడంలో సహకారం గురించి.
- (4) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో రెండు తారుమార్లూ ఉన్నాయి; కాబట్టి నాలుగు జతలూ తప్పే.

ప్రశ్న 14. జవాబు: (3) 2, 3, 4 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం తప్పు: ఇది జాయింట్ ఇంప్లిమెంటేషన్‌ను (క్యోటో ప్రోటోకాల్ ఆర్టికల్ 6) వర్ణిస్తుంది. అందులో ఒక అనుబంధం I సభ్య పక్షంలో జరిగే ప్రాజెక్టుకు వచ్చే ఎమిషన్ రిడక్షన్ యూనిట్లు మరో అనుబంధం I సభ్య పక్షానికి వెళ్తాయి.
  క్లీన్ డెవలప్‌మెంట్ మెకానిజంలో (ఆర్టికల్ 12) ప్రాజెక్టు అనుబంధం Iలో లేని సభ్య పక్షంలో, అంటే అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశంలో, జరుగుతుంది. దానికి సర్టిఫైడ్ ఎమిషన్ రిడక్షన్స్ వస్తాయి.
- 2వ వాక్యం సరైనది: ఆర్టికల్ 25 ప్రకారం ప్రోటోకాల్ అమల్లోకి రావాలంటే కన్వెన్షన్ సభ్య పక్షాల్లో కనీసం 55 ఈ ప్రోటోకాల్‌లో చేరాలి. వాటిలో అనుబంధం I సభ్య పక్షాలు కూడా ఉండాలి. 1990లో అనుబంధం I సభ్య పక్షాలన్నీ కలిసి విడుదల చేసిన మొత్తం కార్బన్ డయాక్సైడ్‌లో కనీసం 55 శాతం వాటా, ఇలా చేరిన అనుబంధం I సభ్య పక్షాలదై ఉండాలి. ఉద్గారాల షరతు రెండు భాగాల్లో ఒకటి; కాబట్టి "కొంత వరకు" అనడం సరైనదే.
- 3వ వాక్యం సరైనది: అనుబంధం IIలో ఉన్నవి అనుబంధం Iలోని OECD సభ్య దేశాలే; మార్కెట్ ఆర్థిక వ్యవస్థగా మారుతున్న దేశాలు అందులో లేవు. అనుబంధం Iలో ఆ వర్గానికి చెందినవిగా గుర్తు పెట్టిన దేశాల్లో ఒక్కటి కూడా అనుబంధం IIలో లేదు.
- 4వ వాక్యం సరైనది: మొదటి కమిట్‌మెంట్ పీరియడ్‌లో అడాప్టేషన్ ఫండ్‌కు నిధులు ప్రధానంగా CDM ప్రాజెక్టుల ఆదాయంలో వాటా నుంచి వచ్చాయి. ఉద్గారాల వ్యాపారం, జాయింట్ ఇంప్లిమెంటేషన్ నుంచి 2 శాతం వాటాను రెండో పీరియడ్ కోసమే చేర్చారు.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో తప్పు అయిన 1వ వాక్యం ఉంది; సరైనవైన 3వ, 4వ వాక్యాలు లేవు. (2)లో 1వ వాక్యం ఉంది; సరైనదైన 2వ వాక్యం లేదు. (4)లో సరైనదైన 4వ వాక్యం లేదు.

టాపిక్ 108 · నిర్ణయం తీసుకోవడం (decision making): రకాలు, దశలు

ప్రశ్న 15. జవాబు: (4) పింఛన్ల విడుదల నిర్ణయం ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం; ఆశ్రయం వినతి మీద నిర్ణయం నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం

- మళ్లీ మళ్లీ వచ్చే పరిస్థితి మీద, ముందే నిర్ణయించిన నియమాల ప్రకారం గానీ పద్ధతుల ప్రకారం గానీ మామూలుగా తీసుకునేది ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం. పింఛన్ల విడుదల ప్రతి నెలా వస్తుంది; ప్రతి దరఖాస్తును ఆ పథకం ముందే పెట్టిన అర్హత షరతులతో సరిచూస్తారు. కాబట్టి అది ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం. డబ్బు మొత్తం పెద్దది కావడం గానీ, కలెక్టర్ సీనియర్ అధికారి కావడం గానీ దీన్ని మార్చవు.
- ఏ పద్ధతీ లేని, మళ్లీ మళ్లీ రాని కొత్త సమస్య మీద తీసుకునేది నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం. జిల్లాలో ఇలాంటి ఆశ్రయం వినతి రావడం ఇదే మొదటిసారి; అనుమతించాలా, ఏ షరతుల మీద అనుమతించాలా అని కలెక్టర్ మొదటిసారి తేల్చాలి. కాబట్టి దాని మీద తీసుకునే నిర్ణయం నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం. దానికి దాదాపు ఖర్చు లేదన్నంత మాత్రాన అది ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయం కాదు.
- (1) ఎందుకు తప్పు: నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయాలను సాధారణంగా పై స్థాయిలో తీసుకుంటారు కాబట్టి, సీనియర్ అధికారి తీసుకునే ప్రతి నిర్ణయమూ నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయమే అని ఇది అనుకుంటుంది; కానీ పింఛన్ల విడుదల మామూలుగా, పథకం నిర్ణయించిన షరతుల ప్రకారం జరుగుతుంది.
- (2) ఎందుకు తప్పు: ప్రభుత్వ కార్యాలయానికి వచ్చే ప్రతి వినతికీ పాటించాల్సిన పద్ధతి ముందే ఉంటుందని ఇది అనుకుంటుంది; కానీ ఈ వినతి ఇలాంటి వాటిలో మొదటిది, దాని షరతులను మొదటిసారి తేల్చాలి.
- (3) ఎందుకు తప్పు: ఇది డబ్బును చూసి రకాన్ని తేలుస్తుంది. పెద్ద మొత్తాల పింఛన్ల విడుదలను నాన్-ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయంగా, దాదాపు ఖర్చు లేని ఆశ్రయం వినతిని చిన్న విషయమని ప్రోగ్రామ్డ్ నిర్ణయంగా తీసుకుంటుంది. అసలు పరీక్ష: ఆ పరిస్థితి మళ్లీ మళ్లీ వస్తుందా, దానికి నియమం గానీ పద్ధతి గానీ ఉందా.

ప్రశ్న 16. జవాబు: (2) 1, 2, 4 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: నామినల్ గ్రూప్ టెక్నిక్‌లో సభ్యులు ముందు తమ ఆలోచనలను మౌనంగా రాస్తారు; ఆ తర్వాతే ఆలోచనలను నమోదు చేసి చర్చిస్తారు.
- 2వ వాక్యం సరైనది: డెల్ఫీ టెక్నిక్‌లో ప్రతి ప్రశ్నావళికి వచ్చిన జవాబులను క్రోడీకరించి సారాంశం తయారుచేస్తారు; ప్రతి నిపుణుడికీ ఆ ఫలితాలు అందుతాయి; తర్వాతి విడతలో నిపుణులు తమ జవాబులను మళ్లీ పరిశీలిస్తారు.
- 3వ వాక్యం తప్పు: గ్రూప్‌థింక్‌కు ప్రధాన కారణం సమూహంలోని గట్టి ఐక్యత అని జానిస్ చెప్పారు. అందరూ ఒకే మాట మీద ఉండాలని తపించే, గట్టిగా కలిసి ఉన్న సమూహంలో గ్రూప్‌థింక్ వస్తుంది; చీలిపోయిన సమూహంలో కాదు.

- 4వ వాక్యం సరైనది: ఎక్కువ సమయం పట్టడం, అందరితో కలిసిపోవాలనే ఒత్తిడి, కొద్దిమంది ఆధిపత్యం లాగే, బాధ్యత ఎవరిదో స్పష్టంగా తెలియకపోవడం కూడా సమూహ నిర్ణయంలోని ఒక లోపం.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1) సరైన 2, 4 వాక్యాలను వదిలేసి, తప్పు అయిన 3వ వాక్యాన్ని చేర్చింది; (3) సరైన 1వ వాక్యాన్ని వదిలేసి 3వ వాక్యాన్ని చేర్చింది; (4) సరైన 4వ వాక్యాన్ని వదిలేసింది.

టాపిక్ 109 · BODMAS నియమం, సూక్ష్మీకరణ (simplification)

ప్రశ్న 17. జవాబు: (3) 28

- సాధన, 1వ సోపానం (కుండలీకరణం): 8 - 6 = 2.
- 2వ సోపానం ("of"): 2/3 of 27 = 18.
- 3వ సోపానం (భాగహారం, గుణకారం ఎడమ నుంచి కుడికి): 84 ÷ 7 = 12; తర్వాత 12 × 3 = 36. అలాగే 5 × 2 = 10.
- 4వ సోపానం (తీసివేత, కూడిక ఎడమ నుంచి కుడికి): 36 - 18 = 18; తర్వాత 18 + 10 = 28.
- "of"కు వెంటనే ముందు భాగహారం గుర్తు లేదు. కాబట్టి "of"ను ముందు చేసినా, మామూలు ×గా చూసినా 28 గానే వస్తుంది.
- (1) ఎందుకు తప్పు: భాగించే ముందే గుణిస్తే -4 వస్తుంది: 84 ÷ (7 × 3) = 84 ÷ 21 = 4; తర్వాత 4 - 18 + 10 = -4. భాగహారానికీ గుణకారానికీ సమాన స్థానం ఉంటుంది; వాటిని ఎడమ నుంచి కుడికి చేయాలి.
- (2) ఎందుకు తప్పు: తీసివేసే ముందే కూడితే 8 వస్తుంది: 36 - (18 + 10) = 36 - 28 = 8. కూడికకూ తీసివేతకూ సమాన స్థానం ఉంటుంది; వాటిని ఎడమ నుంచి కుడికి చేయాలి.
- (4) ఎందుకు తప్పు: కుండలీకరణాన్ని పట్టించుకోకపోతే 52 వస్తుంది: 5 × 2 = 10 బదులు 5 × 8 - 6 = 34 అని తీసుకుంటే 36 - 18 + 40 - 6 = 52 వస్తుంది. కుండలీకరణాన్ని ముందే చేయాలి.

ప్రశ్న 18. జవాబు: (4) 48

- సాధన, 1వ సోపానం (పైగీత): 9 - 5 = 4.
- 2వ సోపానం (గుండ్రని కుండలీకరణం): 13 - 4 = 9.
- 3వ సోపానం (పుష్ప కుండలీకరణం): 30 - 9 = 21.
- 4వ సోపానం (చతురస్ర కుండలీకరణం): 12 - 21 = -9. ఫలితం రుణ సంఖ్యగా వచ్చింది; "-" గుర్తును అలాగే ఉంచాలి.
- 5వ సోపానం: 57 + (-9) = 57 - 9 = 48.
- (3) ఎందుకు తప్పు: పైగీతను పట్టించుకోకుండా చదివితే 38 వస్తుంది: 13 - 4 = 9 బదులు 13 - 9 - 5 = -1 అవుతుంది. తర్వాత 30 - (-1) = 31, 12 - 31 = -19, 57 - 19 = 38 వస్తాయి.
- (2) ఎందుకు తప్పు: "-" గుర్తు తర్వాత ఉన్న పుష్ప కుండలీకరణాన్ని లోపలి గుర్తు మార్చకుండా తీసేస్తే 30 వస్తుంది: 12 - {30 - 9}ను 12 - 30 + 9 = -9 అని రాయాలి; దానికి బదులు 12 - 30 - 9 = -27 అని రాస్తే, తర్వాత 57 - 27 = 30 వస్తుంది.
- (1) ఎందుకు తప్పు: అన్ని కుండలీకరణాలనూ పైగీతనూ పట్టించుకోకుండా ఎడమ నుంచి కుడికి చేస్తే 12 వస్తుంది: 57 + 12 - 30 - 13 - 9 - 5 = 12.

టాపిక్ 110 · వర్తమాన అంశాలు: LVM3-M6, బ్లూబర్డ్ బ్లాక్-2 ఉపగ్రహం (2025 డిసెంబర్)

ప్రశ్న 19. జవాబు: (1) 1, 3 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: LVM3-M6 బ్రోచర్ ప్రకారం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న కక్ష్య వృత్తాకారమైనది; దాని ఎత్తు 520 కి.మీ.; వాలు 53 డిగ్రీలు (అనుమతించిన తేడా 0.1 డిగ్రీ).
- 2వ వాక్యం తప్పు: LVM3 పూర్తి వాణిజ్య మిషన్లలో LVM3-M6 మూడోదిగా జరిగింది. దానికి ముందు జరిగిన రెండూ OneWeb మిషన్లు: LVM3-M2 (2022 అక్టోబర్ 23), LVM3-M3 (2023 మార్చి 26).
- 3వ వాక్యం సరైనది: బ్రోచర్ ప్రకారం ఫేజ్డ్-అరే యాంటెనా వైశాల్యం 223 చదరపు మీటర్లు. కంపెనీ చెప్పే "nearly 2,400 square feet" (దాదాపు 2,400 చదరపు అడుగులు) కూడా అదే వైశాల్యం.

- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (2), (3) రెండింటిలోనూ తప్పు అయిన 2వ వాక్యం ఉంది. (4)లో సరైనదైన 1వ వాక్యం లేదు.

ప్రశ్న 20. జవాబు: (2) A-3, B-1, C-4, D-2

- ఇది ఎందుకు సరైనది: LVM3-M1 (2019 జూలై 22) ప్రయోగించిన చంద్రయాన్-2లో ఆర్బిటర్, ల్యాండర్, రోవర్ ఉన్నాయి (A-3). LVM3-M4 (2023 జూలై 14) ప్రయోగించిన చంద్రయాన్-3లో ప్రొపల్షన్ మాడ్యూల్, ల్యాండర్, రోవర్ ఉన్నాయి; ఆర్బిటర్ లేదు (B-1). LVM3-M5 (2025 నవంబర్ 2) సమాచార ఉపగ్రహం CMS-03ను GTOకు ప్రయోగించింది (C-4). LVM3-M2 (2022 అక్టోబర్ 23) 36 OneWeb ఉపగ్రహాలను భూ నిమ్న కక్ష్యలో ప్రవేశపెట్టింది; ఇది LVM3 మొదటి వాణిజ్య మిషన్, భూ నిమ్న కక్ష్యకు దాని మొదటి ప్రయోగం (D-2).
- (1) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో రెండు చంద్రయాన్ మిషన్లు తారుమారయ్యాయి. ఆర్బిటర్ ఉన్నది LVM3-M1 మోసుకెళ్లిన చంద్రయాన్-2లో; LVM3-M4 మోసుకెళ్లిన చంద్రయాన్-3లో ఆర్బిటర్‌కు బదులు ప్రొపల్షన్ మాడ్యూల్ ఉంది.
- (3) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో ఆ రెండు తారుమార్లూ ఉన్నాయి; కాబట్టి నాలుగు జతలూ తప్పే.
- (4) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో LVM3-M5, LVM3-M2 తారుమారయ్యాయి. LVM3-M5 మోసుకెళ్లిన CMS-03 వెళ్లింది GTOకు; LVM3-M2 మోసుకెళ్లిన 36 OneWeb ఉపగ్రహాలు భూ నిమ్న కక్ష్యకు వెళ్లాయి.